

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE, EURATOM) 2018/1452**z dnia 18 kwietnia 2018 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2016**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2016,
 - uwzględniając art. 94 Regulaminu i załącznik IV do Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A8-0095/2018),
- A. mając na uwadze, że Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (zwane dalej „Wspólnym Przedsięwzięciem”) zostało utworzone decyzją 2007/198/Euratom w marcu 2007 r. na okres 35 lat;
- B. mając na uwadze, że członkami Wspólnego Przedsięwzięcia są Euratom reprezentowany przez Komisję, państwa członkowskie Euratomu oraz państwa trzecie, które zawarły z Euratomem umowę o współpracy w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej;
- C. mając na uwadze, że celami Wspólnego Przedsięwzięcia są: a) wnoszenie przez Unię wkładu w międzynarodowy projekt ITER w zakresie energii termojądrowej; b) wdrażanie umowy między Euratom a Japonią w sprawie szeroko zakrojonej koncepcji oraz c) przygotowanie do budowy demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej;
- D. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło autonomiczną działalność w marcu 2008 r.;

Uwagi ogólne

1. zauważa, że Trybunał Obrachunkowy (zwany dalej „Trybunałem”) w swoim sprawozdaniu w sprawie sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy 2016 (zwanym dalej „sprawozdaniem Trybunału”) stwierdził, iż w sprawozdaniu tym Wspólne Przedsięwzięcie przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach swoją sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz wyniki transakcji, przepływy pieniężne i zmiany swych aktywów netto za kończący się tego dnia rok, zgodnie z przepisami swojego regulaminu finansowego oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji;
2. uznaje, że transakcje leżące u podstaw rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok 2016 są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach;
3. podkreśla, że Wspólne Przedsięwzięcie jest odpowiedzialne za zarządzanie wkładem Unii na rzecz projektu ITER oraz że do 2020 r. należy utrzymać pułap budżetowy w wysokości 6 600 000 000 EUR; zwraca uwagę, że kwota ta nie obejmuje 663 000 000 EUR zaproponowanych w 2010 r. przez Komisję tytułem rezerwy na nieprzewidziane wydatki;
4. odnotowuje, że w listopadzie 2016 r. Rada organizacji ITER (zwana dalej „Radą ITER”) zatwierdziła nowe podstawy projektu ITER w odniesieniu do zakresu, harmonogramu i kosztów realizacji projektu; zauważa ponadto, że ogólny harmonogram projektu dotyczący operacji pierwszej plazmy i etapu deuterowo-trytowego został zatwierdzony, odnotowuje, że po zatwierdzeniu nowej podstawy projektu ITER Wspólne Przedsięwzięcie ustaliło nowy harmonogram i dokonało rekalkulacji odnośnych kosztów w momencie zakończenia wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu;
5. wyraża nieustające zaniepokojenie faktem, że przewidywany termin zakończenia całego etapu budowy jest aktualnie opóźniony o około 15 lat w stosunku do pierwotnych ustaleń zawartych w podstawie projektu; odnotowuje, że w nowym harmonogramie zatwierdzonym przez Radę ITER przedstawiono podejście czteroetapowe, zgodnie z którym pierwszy strategiczny etap pośredni budowy projektu (pierwsza plazma) ma zakończyć się do grudnia 2025 r., a cały etap budowy – do grudnia 2035 r.; uznaje fakt, że celem nowego podejścia podzielonego na etapy jest lepsze dostosowanie realizacji projektu do priorytetów i ograniczeń wszystkich członków organizacji ITER;
6. odnotowuje ustalenie sprawozdania Trybunału, że rezultaty przedstawione radzie zarządzającej Wspólnego Przedsięwzięcia w grudniu 2016 r. wskazują na spodziewane dodatkowe potrzeby w zakresie finansowania w stosunku do kwoty 5 400 000 000 EUR już przyznanej na etap budowy po 2020 r., co stanowi wzrost o 82 % w stosunku do zatwierdzonego budżetu w wysokości 6 600 000 000 EUR; ponownie zwraca uwagę na to, że kwota 6 600 000 000 EUR przyjęta przez Radę w 2010 r. stanowi pułap wydatków Wspólnego Przedsięwzięcia do roku 2020; uznaje, że dodatkowe środki niezbędne do ukończenia projektu ITER muszą wiązać się z przyszłymi zobowiązaniami w wieloletnich ramach finansowych;

7. podkreśla, że poza etapem budowy Wspólne Przedsięwzięcie będzie musiało współfinansować etap operacyjny projektu ITER po 2035 r., a następnie etap dezaktywacji i etap likwidacji projektu; jest zaniepokojony, że wkład ten nie został jeszcze oszacowany; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do jak najszybszego oszacowania kosztów realizacji tych etapów;
8. zwraca uwagę, że w dniu 14 czerwca 2017 r. Komisja opublikowała komunikat w sprawie wkładu UE w realizację zreformowanego projektu ITER⁽¹⁾, zabiegając o poparcie Parlamentu Europejskiego i starając się uzyskać upoważnienie od Rady, by zatwierdzić nowe podstawowe założenia projektu w imieniu Euratomu;
9. przyznaje, że o ile prognozy Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczące pierwszej plazmy są spójne z harmonogramem projektu ustalonym przez organizację ITER, o tyle uważa się, iż w ogólnym harmonogramie podano najwcześniejszy termin osiągalny pod względem technicznym;
10. podkreśla, że choć nowe podstawowe założenia projektu nie uwzględniają nieprzewidzianych zdarzeń, Komisja zasugerowała w swoim komunikacie z dnia 14 czerwca 2017 r., że właściwe byłoby w stosownych przypadkach uwzględnienie ewentualnych nieprzewidzianych opóźnień w realizacji harmonogramu do 24 miesięcy oraz możliwości wzrostu nieplanowanych kosztów o 10–20 %; zauważa ponadto, że działania podjęte, aby nie przekroczyć pułapu budżetowego w wysokości 6 600 000 000 EUR objęły odroczenie udzielenia zamówienia i instalacji wszystkich elementów, które nie są niezbędne z punktu widzenia pierwszej plazmy; zwraca uwagę na fakt, że choć podjęto właściwe kroki w celu poprawy zarządzania etapem budowy w ramach projektu ITER i nadzoru nad nim, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu w stosunku do nowo zaproponowanych założeń; podkreśla, że Wspólne Przedsięwzięcie i wszystkie strony projektu muszą sobie zdawać sprawę z takiego ryzyka;
11. zwraca uwagę, że w dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo poinformowało Radę Europejską o decyzji wystąpienia z Unii i z Euratomu; zauważa, że umowa określająca warunki wystąpienia jest przedmiotem negocjacji; zauważa, że Zjednoczone Królestwo wielokrotnie wyrażało chęć dalszego uczestnictwa w unijnych projektach związanych z energią termojądrową; zauważa ponadto, że grupy zainteresowane energią termojądrową w Unii i Zjednoczonym Królestwie wyraziły nadzieję, że projekt JET (Joint European Torus) w Culham w Zjednoczonym Królestwie po 2018 r. będzie kontynuowany w celu podjęcia niezbędnych prac przygotowawczych do projektu ITER;

Zarządzanie budżetem i finansami

12. zwraca uwagę, że ostateczny budżet gotowy do wykonania na 2016 r. obejmował środki na zobowiązania w wysokości 488 000 000 EUR oraz środki na płatności w wysokości 724 510 000 EUR; odnotowuje, że wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i płatności wyniosły odpowiednio 99,8 % i 98 %;
13. zauważa, że z kwoty 488 000 000 EUR na środki na zobowiązania prawie 100 % wykorzystano w drodze bezpośrednich zobowiązań indywidualnych;
14. przyznaje, że prawie pełne wykonanie budżetu na 2016 r. i automatyczne przeniesienie środków powodują, że poziom anulowanych środków był w roku 2016 bardzo niski i stanowił mniej niż 1 % budżetu; zauważa, że kwota anulowanych środków w wysokości 1 202 662 EUR odpowiada kwotom niewypłaconym w 2016 r. w ramach otwartych zobowiązań administracyjnych przeniesionych z 2015 r.;
15. odnotowuje, że w roku budżetowym 2015 saldo wyniku budżetowego wyniosło 5 880 000 EUR;
16. wyraża zaniepokojenie, że Wspólne Przedsięwzięcie nie wykorzystało okazji, aby wprowadzić szczegółowe informacje na temat zarządzania budżetem i finansami w 2016 r. w porównaniu z 2015 r. (transakcje płatnicze, zobowiązania globalne i indywidualne, ważne uwagi i komentarze na temat wykonania budżetu); zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia o przekazanie tych informacji organowi udzielającemu absolutorium z wykonania budżetu w ramach działań następczych do tego sprawozdania;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

17. odnotowuje, że w czerwcu 2015 r. rada zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia przyjęła strategię zwalczania nadużyć finansowych i związany z nią plan działania – większość działań objętych planem wdrożono w 2016 r.; zwraca uwagę, że Wspólne Przedsięwzięcie nie opracowało jednak konkretnego narzędzia mającego usprawnić monitorowanie jego działań związanych z postępowaniami o udzielenie zamówienia, w szczególności dotyczących oceny ryzyka oraz etapów postępowania takich jak ocena, negocjacje, udzielanie zamówienia; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Wspólne Przedsięwzięcie definiuje obecnie szczegółowe wymogi dotyczące narzędzia, które umożliwi mu systematyczne gromadzenie informacji o wskaźnikach zwalczania nadużyć finansowych w postępowaniach o udzielenie zamówienia, a także zapewni pracownikom Wspólnego Przedsięwzięcia możliwość podania dodatkowych informacji o ostrzeżeniach w każdej procedurze o udzielenie zamówienia;

⁽¹⁾ COM(2017) 319.

18. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że urzędnik ds. etyki i zwalczania nadużyć finansowych wraz z odnośnymi jednostkami realizował strategię zwalczania nadużyć finansowych Wspólnego Przedsięwzięcia, co zostało skontrolowane przez Trybunał w ramach jego regularnych wizyt w 2016 r.;
19. odnotowuje, że w następstwie przyjęcia przez Wspólne Przedsięwzięcie w 2015 r. zasad dotyczących informowania o nieprawidłowościach opisano proces wdrażania, ustalono zwięzłą i szczegółową mapę procesu zgłaszania poważnych nieprawidłowości i nadużyć i podejmowania w związku z nimi działań następczych w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia;

Wybór i rekrutacja pracowników

20. zwraca uwagę, że Wspólne Przedsięwzięcie nie wykorzystało możliwości wprowadzenia szczegółowych informacji na temat ich własnych procedur wyboru i rekrutacji pracowników w 2016 r. (liczba urzędników unijnych, pracowników tymczasowych, pracowników kontraktowych i personelu tymczasowego, liczba ofert pracy itp.); zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia o przekazanie tych informacji organowi udzielającemu absolutorium w ramach działań następczych w odniesieniu do tego sprawozdania;

Kontrola wewnętrzna

21. zwraca uwagę, że zgodnie ze sprawozdaniem Trybunału we Wspólnym Przedsięwzięciu obowiązuje system przeprowadzania kontroli w siedzibach wykonawców; celem tych kontroli jest weryfikacja spełnienia wymogów w zakresie zapewnienia jakości; uznaje, że zakres kontroli obejmuje liczne aspekty realizacji, w tym plan jakości, wszelkie przypadki niezgodności z konkretnym wymogiem, kontrolę zakupów i zarządzanie pracami zleconymi, zarządzanie dokumentacją i danymi, zarządzanie zmianami i odchyleniami, plan kontroli jakości robót inżynierskich, szczegółowy harmonogram realizacji projektu, zarządzanie ryzykiem obciążającym umowę oraz plan kontroli jakości prac technicznych; zwraca uwagę na fakt, że w toku 29 kontroli przeprowadzonych w 2016 r. stwierdzono 47 przypadków niezgodności z wymogami zapewnienia jakości i zidentyfikowano 202 obszary wymagające poprawy; zwraca się zatem do Wspólnego Przedsięwzięcia o przedstawienie organowi udzielającemu absolutorium kompleksowego oświadczenia o wymianie danych;
22. przyznaje, że we wrześniu 2016 r. Służba Audytu Wewnętrznego Komisji przeprowadziła kontrolę wdrażania ustaleń dotyczących zamówień i Wspólne Przedsięwzięcie realizuje obecnie plan działania będący odpowiedzią na zalecenia wynikające z tej kontroli; z uznaniem stwierdza, że Służba Audytu Wewnętrznego podjęła działania następcze w stosunku do kontroli zarządzania umowami i stwierdziła, że wszystkie zalecenia sformułowane przez nią w toku tej kontroli zostały prawidłowo wdrożone przez Wspólne Przedsięwzięcie;
23. zauważa, że w 2016 r. jednostka audytu wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia podjęła działania w następstwie kontroli zamówień z zakresu budynków ITER i potwierdziła istotny nakład pracy wykonanej przez Wspólne Przedsięwzięcie, jeżeli chodzi o formalizację i planowanie procesu, wytyczne, zasady i narzędzia związane z zamówieniami publicznymi; zwraca również uwagę na fakt, że jednostka audytu wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia sformułowała także kolejnych sześć zaleceń na rzecz poprawy procedur w tym obszarze; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w lipcu 2017 r. wdrożonych było pięć z sześciu nowych zaleceń jednostki kontroli wewnętrznej, zaś aktualnie wdrażane zalecenie odnosi się do ponownego zdefiniowania roli zespołu ds. przeglądu wewnętrznego;
24. zwraca uwagę, że nie obliczono poziomu błędów resztowego w przypadku wypłaconych dotacji, ponieważ stanowią one niewielki odsetek budżetu Wspólnego Przedsięwzięcia, a także ze względu na niewielką liczbę przeprowadzanych kontroli *ex post*; z uznaniem odnotowuje, że w 2016 r. Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych rozpoczęła kontrolę *ex post* beneficjenta w imieniu Wspólnego Przedsięwzięcia; z zadowoleniem odnosi się do faktu, że Wspólne Przedsięwzięcie podjęło konieczne działania, aby skorygować błędy wykryte w ramach kontroli przeprowadzonych w ubiegłych latach;

Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne

25. odnotowuje, że w 2016 r. wszczęto 40 postępowań o udzielenie zamówienia na składniki operacyjne i podpisano 52 umowy na zamówienia;
26. zauważa z niepokojem, że w 2016 r. średni czas oczekiwania na podpisanie umowy w przypadku zamówień na kwotę powyżej 1 000 000 EUR wzrósł ze 140 do 162 dni w stosunku do roku 2015; zwraca uwagę, że rozszerzyły się również ramy czasowe procedury udzielania zamówień o wartości poniżej 1 000 000 EUR (z 59 do 71 dni), jednak w przypadku dotacji znacznie zmniejszyły się (z 103 do 61) w stosunku do danych z 2015 r., oraz że Wspólne Przedsięwzięcie musi podjąć zdecydowane działania, aby odpowiednio zareagować na niepokojące wydłużenie się czasu na podpisanie umowy w przypadku zamówień publicznych zarówno w przypadku kwot powyżej, jak i poniżej progu 1 000 000 EUR;

Inne kwestie

27. zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia, by czerpało z korzyści płynących z sieci wspólnych przedsiębiorstw, która służy jako platforma współpracy między nimi;

28. uważa, że Wspólne Przedsięwzięcie powinno przekazywać obywatelom Unii, za pośrednictwem instytucji, informacje na temat znaczących badań, które prowadzi, oraz istotnej współpracy, którą podejmuje; jest zdania, że należy podkreślać rzeczywiste postępy osiągnięte w wyniku jego pracy, które stanowią ważny element jego mandatu, a także fakt, iż współpracuje z innymi wspólnymi przedsięwzięciami w zakresie uświadamiania opinii publicznej korzyści płynących z ich pracy.
-